

Sundbyberg 24 april 2025

Referens: Dnr MTM-H 2025/103

Vår referens:

mia.ahlgren@funktionsratt.se

Till

registrator@mtm.se

Remissvar MTMs förslag till Föreskrifter om kompletterande tillgänglighetskrav för tjänster som utgör tillhandahållande av e-böcker

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 53 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, har tagit fram förslag till föreskrifter som utgör en del av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 om Tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Föreskrifterna anges som kompletterande tillgänglighetskrav för e-böcker i relation till lagen 2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet samt förordningen (2023:676) med samma namn. Den 28 juni 2025 ska tillverkare, tjänsteleverantörer och andra ekonomiska aktörer som omfattas av direktivet leva upp till tillgänglighetskraven i direktivet.

Sverige har valt att sprida delar av direktivet på flera nivåer, en lag, en förordning och flera föreskrifter. Denna normhierarki har lyfts bland annat av utredningen om Mediegrundlagarna och tillgänglighet (SOU2024:96). Den svenska lagens definition av e-böcker skiljer sig från det europeiska direktivet och begränsar tillämpningen. EU-kommissionen granskar bristerna i genomförandet i ett pågående överträdelseförfarandet mot Sverige. I övrigt följer föreskrifterna tillgänglighetskrav i Annex I, sektion IV (f) om e-böcker.

Funktionsrätt Sverige noterar följande:

- Definitionen av e-böcker skiljer sig från [direktivet](#) (se skäl 41 och artikel 3 (41))
- Funktionsrättsanalys saknas i konsekvensutredning, och funktionsrättsorganisationer har inte varit involverade.
- Förslaget kommer väldigt sent. Hela direktivet skulle varit genomfört i nationell lagstiftning den 28 juni 2022.

Den europeiska tillgänglighetslagen och funktionsrätt

Syftet med Tillgänglighetslagen, förenklat, handlar om gemensamma tillgänglighetskrav inom EU, med tydlig koppling till Funktionsrättskonventionen och grundläggande rättigheter. Kraven är nödvändiga för vissa delar av befolkning men är till nytta för majoriteten. Sverige har valt att sprida ut innehållet i direktivet i en lag, en förordning samt olika föreskrifter. Kraven som är grunden i direktivet skulle ha behövts komma först, men hamnar på lägst nivå och sist. Sammantaget är det lättare för ekonomiska aktörer att hitta hur de ska argumentera för att undantas från krav än att faktiskt känna till själva tillgänglighetskraven. I stället för att harmonisera, bidrar Sverige till olika regler och förutsättningar inom EU. Den krångliga lagstiftningsmodellen blir ännu värre genom att ytterligare en utredning som rör våra mediegrundlagar, bidrar till att föreslå ändringar som ytterligare försenar och komplicerar tillämpning.

Ett av de grundläggande kraven i direktivet handlar om att information ska presenteras på ett begripligt sätt. Det svenska genomförandet av tillgänglighetslagen är rena rama motsatsen.

Direktivförslaget föregicks av lång process med fördjupade underlag och opinionsundersökning. Förslaget presenterades 2015 som en direkt följd av en FN-rekommendation till EU. Direktivet från 2019, kopplar till Funktionsrättskonventionen, inte minst i skäl 50 om allmän kommentar 2 (som delvis inspirerat inriktningen för den svenska funktionshinderpolitiken) och skäl 103 om grundläggande rättigheter. Sverige och samtliga medlemsländer har antagit konventionen och därigenom folkrättsligt bundna till den även på nationell nivå.

I april 2024 fick Sverige tung kritik från FN för brister i åtaganden när det gäller till exempel aktiv involvering av organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning, brister i lagstiftning och klagomålshantering.

Synpunkter på förslag till föreskrift

MTM har använt text från den officiella svenska översättningen av direktivet i bilaga I IV e) om specifika krav på e-böcker, utan ändringar. Förslaget om lagkraven på e-böcker kommer cirka tre år senare (skulle genomförts 28 juni 2022) för att aktörer ska hinna förbereda sig. Det är också väldigt låg kännedom om att det finns en förordning och föreskrifter där själva tillgänglighetskraven finns.

När det gäller just e-böcker så finns en etablerad branschstandard sedan många år ePUB3 som möjliggör tillgänglighetsfunktioner. Sverige och föregångaren till MTM (TPB) var engagerade i utvecklingen, och det är därför svårt att förstå varför Sverige valt att avvika från definitionen i den svenska genomförandelagen för tillgänglighetsdirektivet, särskilt som utredaren och propositionen kallar detta för ett "fullharmoniseringsdirektiv" som ska leda till en gemensam standard, vilket för det första inte är korrekt och för det andra så har Sverige valt att inte genomföra hela direktivet och ändrat i definitioner.

I författningskommentaren skriver MTM att. "En e-bok är en tjänst som innefattar ett tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels finns som text eller i grafisk form. Endast tjänster som är avsedda för konsumenter omfattas av regleringen. Begreppet "tillhandahållande av e-böcker" i den svenska lagstiftningen omfattar utöver e-böcker även ändamålsenlig programvara, vilket definieras i tillgänglighetsdirektivet."

I den svenska översättningen av tillgänglighetsdirektivet står det att: "*e-bok och ändamålsenlig programvara*: en tjänst som inbegriper tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som en person kan disponera, navigera i, läsa och använda, samt den särskilda programvaran, inklusive tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, för att disponera, navigera i, läsa och använda dessa digitala filer, och det omfattar inte programvara som omfattas av definitionen i led 42." (Definition 42 handlar om läsplatta).

Synpunkter på remissen och konsekvensutredning

Konsekvensutredningen saknar analys utifrån Sverige åtagande i Funktionsrättskonventionen. Ingen dialog har genomförts och det är bara några månader kvar tills lagen ska gälla. Vi ser behov av konsekvenser för konsumenter och företag i förhållande till tillsyn och klagomålshantering, särskilt mot bakgrund av kritik från FN.

Inspiration från andra länder

Med cirka 2 månader kvar till dess att tillsyn av regelverket ska starta är kraven inte införda i svensk rätt. I Europa ser vi flera goda exempel på länder som ser direktivet som en möjlighet att stärka genomförande av konventionen och förtydliga regelverk för företag och konsumenter. Även departement som stärker kopplingen till offentlig upphandling, och satsar på information till allmänheten, samt att stärka rättigheter för konsumenter och organisationer med legitimt intresse att driva klagomål, i enlighet med direktivet (artikel 23 och 29) har rätt att klagat. Internationellt ser vi att [Canada](#) har infört en nationell tillgänglighetslag och investerar i forskning och standarder för tillgänglighet. De säkerställer att funktionsrättsorganisationer och personer erfarenhet av funktionshinder deltar aktivt i utveckling av policy och normer

Vänliga hälsningar

Nicklas Mårtensson
Ordförande

Bilaga om Fler brister i genomförande av tillgänglighetsdirektivet

Funktionsrätt Sverige förutsåg i samband med utredning och proposition om genomförande av tillgänglighetsdirektivet ett överträdelseförfarande mot Sverige för brister i genomförandet.

Svensk lagstiftning en labyrint som förvillar i stället för att förenkla

Valet att dela upp innehållet i direktivet i en lag, en förordning och föreskrifter från myndigheter har gjort det krånglat till regelverken för företag som vill göra rätt. Det är näst intill omöjligt att hitta tillgänglighetskraven och förstå innehållet i direktivet. Sammantaget gör det att tiden för inläsning som kan användas som underlag för att göra undantag ökar. Just argumentation för att göra undantag är lättast att hitta, i såväl lag, förordning som särskild föreskrift.

Splittringen gör det svårt att hitta skillnaderna mellan direktivet och nationell lag finns. Lagstiftaren har betonat harmoniserade krav i EU, men Sverige har inte infört hela direktivet och bidrar därmed till olika regelverk och förutsättningar inom EU.

Sammanfattning av exempel på luckor och brister som kvarstår:

- Titeln i svensk rätt begränsar lagens omfattning till "vissa" produkter och tjänster.
- Artikel 24 om andra unionsakter, 23 om tillgång till information för allmänheten, artikel 29 om efterlevnadsåtgärder (enforcement), samt krav på nödnummer 112 saknas i svensk lag.
- Avvikande definition av e-böcker i svensk lag, flera definitioner som saknas.
- Oklart [vilka detaljer som fortfarande saknas som vi började inventera i samband med propositionen](#), men flera definitioner och texter saknas.
- Betänkande från grundlagsutredning kring flera krav som bidrar till ytterligare långa förseningar (se remissvar).
- Oproportionerligt fokus på undantag i lag, förordning och en särskild föreskrift utan att koppla till fördelar.
- Avsaknad av konsekvensanalys i relation till Funktionsrättskonventionen. Fokus på kostnader (inte nytta).

Sammanställning av vissa skrivelser och remissvar

Remissvar [Mediegrundlagarna och tillgänglighetskrav SOU2024:96](#)

Remissvar [Mediemyndighetens föreskrifter 2025](#)

Remissvar [PTS föreskrifter 2024.](#)

Januari 2023 skrivelser till riksdagen med

[Förfrågan om möte med Socialutskottet angående](#)

[Tillgänglighetsdirektivet](#)

[Förslag Tillgänglighetsdirektivet JAN 2023.pdf](#)

[Tabell översikt jämförelse proposition genomförande av](#)

[tillgänglighetsdirektiven.pdf](#)

[Januari 2022 skrivelse till regeringen angående andra unionsakter och proportioner om tillgänglighet](#)

[Oktober 2021 remissyttrande betänkande om genomförande av tillgänglighetsdirektivet.](#)

Maj 2021 [Särskilt yttrande över betänkandet om Genomförande av tillgänglighetsdirektivet i Sverige 20210507.pdf](#)